

Introducci3 de Ted Grant a

autor Administrator
dilluns, 25 setembre de 2006

Pròleg de Ted Grant

L’ESTAT I LA REVOLUCIÓ

V.I. Lenin

“Aquest poder, nascut de la societat, però que es posa per sobre d’aquesta i s’hi divorcia més i més, és l’Estat”

(Engels, L’origen de la família, la propietat privada i l’Estat)

El paper de l’Estat

La qüestió de l’Estat ha estat sempre fonamental per als marxistes. És tema central d’alguns dels textos més importants del marxisme, com L’origen de la família, la propietat privada i l’Estat de Friedrich Engels i El 18 Brumari de Louis Bonaparte de Marx. Però, sens dubte, l’obra que millor explica l’essència de la teoria marxista de l’Estat és L’Estat i la revolució de Lenin, un dels escrits més importants del segle XX.

Curiosament, la qüestió de l’Estat, malgrat la seva enorme importància, és una cosa que normalment no ocupa l’atenció dels obrers, inclús dels més avançats. Aquest fet no és cap casualitat. L’Estat no tindria cap utilitat per a la classe dominant si la gent no cregués que es tracta d’una cosa inofensiva, imparcial, per sobre dels interessos de les classes o persones, o una cosa que simplement “està allí”. Per tant, no els interessa en absolut atreure l’atenció de les masses al que realment representa aquesta institució. Qualsevol discussió seriosa sobre aquesta qüestió és considerada una cosa fora de lloc, inacceptable, com cridar dins d’una església. La constitució, la monarquia, l’exèrcit, la “Justícia”… són pràcticament tabú a la política de l’actual sistema que s’autoanomena “democràcia”. Al cap i a la fi, l’Estat “és de tots”;, no és així?

El marxisme ens ensenya que l’Estat, és a dir, tot Estat, és un instrument per a l’opressió d’una classe per una altra. Per tant, l’Estat no pot ser neutral. Ja al Manifest Comunista, Marx i Engels expliquen que “el govern de l’Estat no és més que una junta que administra els negocis comuns de tota la classe burgesa”. (Marx i Engels, El Manifest Comunista, pàg. 29 Fundació d’Estudis Socialistes Friedrich Engels.) I realment és així. Sota un règim de democràcia burgesa formal, cadascú pot dir (més o menys!) el que vol, però els bancs i els grans monopolis decideixen el que passarà. Dit d’una altra manera, la democràcia burgesa és només una altra manera d’expressar la dictadura del gran capital.

Escollint les seves paraules amb molta cura, Lenin caracteritza l’Estat com “un poder situat aparentment per sobre de la societat”. Aquesta aparença de “legalitat imparcial”, de la “justícia per a tots”;, etc. està santificada per l’Església i la moralitat existent. El famós escriptor francès Anatole France parla de la majestuosa imparcialitat de la Llei, que concedeix igualment als rics i als pobres el dret de passar gana i de dormir sota els ponts. Rere la façana d’imparcialitat, s’amaguen els interessos de classe. Tot i així, en períodes normals la gent s’acostuma a acceptar-la sense qüestionar res. Els sembla normal i immutable. Això és comprensible perquè neix amb ella, i els envolta durant tota la vida. Només en moments de greus crisis que sacsegen la societat fins als seus fonaments, la gent comença a trencar amb el pes mort de l’hàbit, la rutina i la tradició, i s’enfrenta amb la crua realitat. En aquest moment, quan els oprimits comencen a aixecar-se contra els seus opressors, l’Estat revela els seus autèntics colors.

En determinats períodes, quan la lluita de classes queda en un punt mort, en el qual la classe dominant no és capaç de seguir governant amb els vells mètodes, però la classe obrera, paralitzada per les seves direccions, encara no està en condicions per enderrocar-la, la tendència de l’Estat de separar-se de la societat i adquirir cada cop més independència s’aguditza. Es dona un fenomen que hem vist molts cops al llarg de la història: el “cesarisme” en el període de decadència de la República romana, el règim de la monarquia absoluta a l’última etapa del feudalisme, i el bonapartisme a l’època moderna. En totes aquestes variants, l’Estat –l’”Executiva”- s’eleva per sobre de la societat, emancipant-se de tot tipus de control, inclús de la classe dominant. Es tracta del “domini de l’espasa”, de la dominació oberta dels militars, normalment expressat en el govern absolut d’un sol individu –al segle passat, Napoleó Bonaparte, Louis Bonaparte i Bismark; a l’època moderna, Perón, De Gaulle, Pinochet i tota una sèrie de dictadors al “Tercer Món”-. Molts cops, un règim bonapartista intenta equilibrar-se entre les classes, recolzant-se en unes contra les altres. El dictador sol parlar en nom de “la Nació”. Però rere tota la demagògia, aquest Estat, a l’igual que qualsevol altre, representa la defensa de les relacions de producció existents.

La Comuna de París

És un deure dels marxistes estudiar la història, no com un passatemp acadèmic, sinó per treure conclusions pràctiques. De la mateixa forma, a les acadèmies militars de la burgesia, els oficials estudiaven les guerres de Napoleó i Juli Cèsar per preparar-se per a les guerres del futur. Sense l'experiència de la Comuna de París i la Revolució russa de l'any 1905, el Partit Bolxevic mai hagués pogut elaborar un programa i una perspectiva adequada per a la presa del poder el 1917. Marx no va inventar la seva teoria de l'Estat, sinó que aquesta va sorgir de l'experiència de la Comuna de París.

Marx explica el veritable significat de la Comuna en una carta a Kugelmann amb data del 12 d'abril del 1871: «Si mires l'últim capítol del meu 18 Brumari, veuràs que declaro que el pròxim intent de la Revolució francesa serà no només el de transferir la maquinària burocràtica i militar d'unes mans a les altres — com ha passat fins ara — sinó treure-la (–zerbrechen–); i aquesta és la condició prèvia per a qualsevol autèntica revolució popular (–) Això és exactament el que implica l'intent dels nostres heroics companys francesos». En base a aquesta experiència, es va introduir un canvi important a l'edició alemanya del 1872 de El Manifest, que explica que la classe obrera no pot utilitzar l'aparell estatal existent per als seus propis fins, sinó que ha d'enderrocar-lo i crear un nou Estat obrer o, més correctament, un semi-Estat, un Estat que no és altra cosa que el poble armat i organitzat per dur a terme la transformació de la societat. Aquest va ser el cas amb la Comuna de París i també amb la revolució russa de novembre del 1917 (octubre segons el vell calendari).

Militarisme i imperialisme

La història del segle XX ens dona mostres de sobres del que significa l'imperialisme, que Lenin defineix com la «fase superior del capitalisme». Segons un estudi fet el 1948, les dues guerres mundials van costar l'equivalent (en xifres del 1997) a 22 bilions de dòlars. I el militarisme no ha canviat el seu caràcter des d'aleshores. El grau de concentració de capital ha arribat a nivells sense precedents. Els grans bancs i els monopolis tenen vincles molt estrets amb els governs nacionals i estan íntimament relacionats amb l'Estat que els protegeix, subvenciona i els proporciona importants mercats per als seus productes. Als EUA, l'aliança del govern amb la indústria d'armament i els militars té un nom: «El Complex Militar-Industrial». Una situació similar existeix als altres països imperialistes. Per mantenir aquest monstre, cal un Estat igualment monstruós, una gran massa de buròcrates que, sense produir res, xucla una quantitat impressionant de recursos que, en un sistema socioeconòmic racional, estarien destinats a fins productius. L'ús racional d'aquests recursos, per si mateix, seria suficient per transformar el món. Sota el socialisme, aquest obscè malbaratament podria ser abolit d'un dia per l'altre. En aquests moments, les despeses en armament a Gran Bretanya es xifren en uns 22.000 milions de lliures l'any (cinc bilions de pessetes); els del Japó, en 44.600 milions de dòlars (6,5 bilions de pessetes); i els dels EUA, en 100.000 milions de dòlars (14,5 bilions de pessetes). Aquestes xifres esfereïdores són elles mateixes un índex del caràcter bàrbar de l'Estat burgès modern. Aquestes quantitats bestials es gasten tots els anys en la producció de... ferralla! Perquè la gran majoria d'aquests coets, tancs i canons no es faran servir mai. I quan s'empren, com a la Guerra del Golf, és exclusivament per defensar els beneficis de les grans multinacionals, que estan íntimament lligades a l'Estat als EUA i als altres països imperialistes. Segons un estudi del United States Nuclear Weapons Cost Study, des del seu inici el 1940 fins el 1995, el programa nuclear dels EUA per si sol haurà costat pel cap baix quatre bilions de dòlars. Però Stephen Schwartz, l'editor d'aquest estudi, diu ara que la xifra autèntica serà –considerablement més alta–.

El caràcter parasitari de l'Estat, sobretot de l'Estat modern, va ser ressaltat per Marx a la seva obra magistral sobre la lluita de classes, El 18 Brumari de Louis Bonaparte: «Aquest Poder executiu, amb la seva immensa organització burocràtica i militar, amb la seva complexa i artificiosa màquina d'Estat, un exèrcit de funcionaris que suma mig milió d'homes, juntament amb un exèrcit d'altre mig milió d'homes, aquest espantós organisme parasitari que s'agafa com una xarxa al cos de la societat francesa i li tapa tots els porus, va sorgir a l'època de la monarquia absoluta, de la decadència del règim feudal, que aquest organisme va contribuir a accelerar–».

Si Marx va trobar xocant la idea d'un Estat de mig milió de persones, què no diria avui dels bilions que empassa l'Estat modern, amb les seves engruixides burocràcies, els seus exèrcits permanents i les seves despeses militars astronòmiques que malbaraten una gran part de la plusvàlua produïda per la classe treballadora a tots els països? Si només prenem el cas dels EUA, els diners que es dediquen anualment a l'armament serien suficients per crear entre dos i tres milions de nous llocs de treball; o per solucionar el problema de l'habitatge en menys de deu anys. Tot i així, les peticions dels pacifistes a favor del desarmament mai han tingut el més mínim efecte, perquè aquestes «joguines» mortíferes són absolutament necessàries per als interessos de la classe dominant. Al cap i a la fi, cap diable mai s'ha tallat les urpes de forma voluntària. Cal mobilitzar i organitzar la força de la classe treballadora per a la transformació de la societat.

La destrucció d'aquest monstre, l'Estat burgès, és la primera condició per a la construcció d'una societat realment democràtica i humana, que posarà les bases per a la transició cap al socialisme: una societat sense classes, en la qual l'Estat, aquesta relíquia de la barbàrie serà relegat al museu d'antiguitats, juntament amb els diners, les presons, la família burgesa, la religió i totes les altres aberracions que, per raons incomprensibles per a qualsevol home o dona capaços de pensar, són considerats com els components imprescindibles d'una vida «civilitzada».

Les bases objectives del reformisme

“Els elements d’oportunitisme acumulats durant decennis de desenvolupament relativament pacífic van crear el corrent del socialxovinisme imperant als partits socialistes oficials del món sencer” (Lenin, “Estat i la revolució”).

Malgrat la seva importància evident, la qüestió de “Estat ha estat ignorada pels dirigents del moviment obrer als països capitalistes avançats durant dècades. Això no és cap accident. És tan sols un altra manera de dir que han abandonat totalment qualsevol idea de dur a terme la transformació socialista de la societat. Però també existeix un altra raó important. Durant el llarg període d’auge capitalista després de la segona guerra mundial, hi va haver una certa suavització de les contradiccions entre les classes. Dues generacions d’obrers a la Gran Bretanya, Suècia, Alemanya, els EUA i altres països van passar per “experiència de la plena ocupació, les reformes i les concessions. Però inclús durant aquest context històric les conquestes es van aconseguir mitjançant les lluites i pressions de la classe obrera i el moviment sindical, perquè la burgesia mai fa concessions gratuïtes.

La majoria de la gent va creure que aquesta situació era normal i duraria per sempre, quan el que realment va representar va ser una anomalia i una excepció històrica. “L’èsser social determina la consciència” diu Marx. I així va ser. En una situació en la qual el sistema capitalista aparentment “funcionava”, la majoria de la classe treballadora estava disposada a tolerar-lo. Les idees reformistes defensades per la socialdemocràcia van calar fons a les masses i van ser acceptades inclús pels dirigents dels partits comunistes (“eurocomunisme”, etc.). Les idees de Marx i Lenin van ser considerades com “aigües passades”. El capitalisme, deien, havia canviat. Ja no hi hauria més recessions. “atur massiu era una cosa del passat. La lluita de classes estava desfasada perquè la classe obrera havia deixat d’existir. I pel que fa a la idea d’una revolució socialista, per Déu!

Ah, quins temps aquells! Quin somni més bonic! Avui millor que ahir, i demà millor que avui. Malauradament, això és tot el que era: un somni. I ara ens toca despertar-nos finalment. Un despertar força brusc! Atacs constants contra el nivell de vida a tots els països sense excepció i un atur oficial de més de 20 milions als països capitalistes desenvolupats (“atur real mundial no es pot xifrar amb certesa, però en cap cas baixa dels mil milions si hi incloem els milions de subocupats). Als EUA el salari real dels treballadors no ha experimentat cap millora en els últims 20 anys. Aquesta és la primera generació des de la creació dels EUA que no pot esperar un nivell de vida millor que la generació precedent. A Gran Bretanya i a Suècia, el cèlebre Estat de benestar ha estat pràcticament ensorrat en els últims deu anys. I “Estat espanyol? Amb més d’un 20 per cent d’atur, la situació és negra. Després d’un període de millora temporal i relativa, la burgesia està intentant liquidar tots els assoliments de la classe obrera. Tot això demostra que el sistema de la mal anomenada lliure empresa està fent aigües per tot arreu. Cal aixecar la bandera d’una alternativa radical! Aquí no serveixen mitges tintes. Com va dir Largo Caballero, no es pot curar el càncer amb aspirines. Els problemes de la societat no es poden curar mentre totes les decisions clau siguin preses per una petita minoria de banquers i capitalistes. Heus aquí el quid de la qüestió.

Paradoxalment, just en els moments en que el sistema capitalista està donant clares mostres de bancarrota total, els dirigents obrers s’agafen a ell com a clau roent. No només Blair a Anglaterra i Jospin a França, sinó els dirigents sindicals a “Estat espanyol” apressen a oferir la mà al gran Capital a la recerca de la “unitat nacional” i la pau social. Vanament! “La debilitat convida a l’agressió”. Per cada pas enrere que facin, els empresaris exigiran dos més, i no per simple mala fe (que tampoc falta, per descomptat). L’únic que aconsegueix aquesta política suposadament realista és augmentar cada cop més l’abisme entre rics i pobres, preparant el camí per a una explosió de la lluita de classes en el proper període. Aquí també és aplicable la llei del marxisme: “l’èsser social determina la consciència”.

La classe obrera aprèn de la seva experiència. I, malauradament, cada generació ha d’aprendre, a costa de suor, sang i llàgrimes, les lliçons que fa molt temps van aprendre els seus pares i avis. És que potser no hi ha cap mecanisme mitjançant el qual la nova generació pogués aprendre aquestes lliçons per endavant, estalviant-se les penes i molèsties de tants errors i fracassos? Si existeix. És el partit. Un veritable partit revolucionari hauria d’actuar com la memòria de la classe obrera. Un partit reformista, com va dir Trotski, és un partit amb una memòria curta.

No és el primer cop que hem vist un període com aquest. Durant el llarg període del 1870 al 1914 hi va haver un auge del capitalisme amb plena ocupació i un augment del nivell de vida. Com ara, aquesta va ser la base material per a les il·lusions en el reformisme. No és cap casualitat que Eduard Bernstein a Alemanya comencés a qüestionar les teories revolucionàries del marxisme en aquell moment. Els dirigents dels partits socialdemòcrates, encara que seguien anomenant-se marxistes i parlaven de la lluita de classes i de la revolució en els seus discursos del 1r de Maig, a la pràctica havien tret la conclusió que les idees de Marx eren “aigua passada”, que la revolució socialista no era necessària i que, lentament, gradualment, pacíficament, canviarien la societat a través del parlament.

Aquell període va culminar a la primera guerra mundial, quan la degeneració nacional-reformista de la Segona Internacional va dur a la traïció oberta dels dirigents socialdemòcrates anglesos, alemanys i francesos votant a favor dels crèdits de guerra.

La Revolució russa

La guerra mundial va ser l'expressió més gràfica de les contradiccions acumulades durant tot el període anterior. Totes les velles il·lusions dels reformistes es van dissoldre en un moment entre la sang, el fang i el gas mostassa de les trinxeres. La qüestió de la revolució, la guerra i l'Estat va tornar a ocupar la primera plana. I va ser precisament Lenin qui va donar l'explicació teòrica del col·lapse de la vella Internacional i va proclamar la necessitat d'una ruptura fonamental amb el nacional-reformisme. Eren moments molt difícils per als revolucionaris internacionalistes. A la cèlebre Conferència de Zimmerwald el 1915, el primer intent de reagrupar els internacionalistes, al veure el nombre tan reduït d'assistents, Lenin va fer una broma dient que tots els internacionalistes del món cabien en dues diligències. Però, malgrat la seva debilitat numèrica i el seu aïllament total de les masses, Lenin no va dubtar a fer una crida a la fundació d'una nova Internacional, basada en els principis revolucionaris i internacionalistes del marxisme. Però situacions de reacció no duren per sempre. En un moment determinat es va donar un canvi en l'ambient de les masses. Els horrors de la guerra van donar un fort impuls a la revolució, que finalment va esclatar a Petrograt el març del 1917 (febrer segons el vell calendari). La Revolució russa va marcar l'inici d'un nou període, molt diferent al període abans de la guerra. Les dècades del 1920 i 1930 es van caracteritzar per convulsions i crisis econòmiques, socials i polítiques, que només es van tancar amb la segona guerra mundial. Aquest període es va obrir amb la Revolució russa, quan per primer cop la classe obrera va arribar al poder, dirigit per un partit marxista amb una direcció revolucionària conscient: el Partit Bolxevic, amb Lenin i Trotski al capdavant. Qualsevol anàlisi revelarà que, sense aquesta direcció i sense un programa científic basat en la teoria marxista, la revolució d'Octubre mai hagués triomfat.

Aquest no és el lloc adequat per traçar els esdeveniments que van tenir lloc entre el febrer i l'octubre de 1917. N'hi ha prou amb dir que l'èxit de la revolució no estava garantit per endavant. Es tractava, com sempre, d'una lluita de forces vives, en la qual la qualitat de la direcció, la seva audàcia, la seva fermesa i la claredat de les seves idees juguen un paper decisiu. Lenin va desenvolupar les seves teories de l'Estat, no en la tranquil·litat d'un seminari universitari, sinó a l'escalfor de la lluita. Quan Lenin va passar a la clandestinitat durant la reacció de juliol, viatjant a Finlàndia sota les ordres del comitè central per evitar la detenció, va dur amb ell dos llibres: l'art de la guerra de Clausewitz i La guerra civil a França de Marx. Aquest últim va representar el punt de partida de la seva obra mestra l'Estat i la revolució, un llibre que no només és un dels clàssics més importants de la teoria marxista, sinó que també és un veritable manual de la revolució.

A l'igual que Marx i Engels, Lenin no era un utòpic. No es basava en esquemes abstractes, sinó en l'autèntic moviment de la classe obrera, en la seva experiència històrica i, sobretot, en aquella pàgina tan heroica i inspiradora: la Comuna de París del 1871. Va ser justament l'experiència la Comuna la que va permetre a Marx comprendre la forma concreta que tindria la dictadura del proletariat. Avui, després de l'experiència dels règims de Hitler, Mussolini, Franco i Stalin, la paraula "dictadura" ha adquirit unes connotacions totalment diferents a les que tenia en temps de Marx i Engels. Ells tenien al cap el règim de la República romana que, en temps de guerra, per un període temporal, concedia poders excepcionals al "dictador"; per dur a terme la guerra. L'acusació dirigida contra Marx, Engels i Lenin que defensaven un sistema totalitari és una calúnnia grotesca. Una lectura de l'obra present i de La guerra civil a França, basada en l'experiència de la Comuna de París, demostra que per a Marx i Lenin la dictadura del proletariat significava ni més ni menys que una democràcia obrera.

Marxisme i anarquisme

Lenin era molt conscient del perill de la burocratització i la tendència de l'Estat a allunyar-se de la societat. Gran part de l'Estat i la revolució el dedica a aquest tema. Com lluitar contra la burocratització? L'experiència de la Comuna ens dona la resposta. La Comuna de París va limitar el salari dels seus representants a 6.000 francs anuals, més o menys el sou d'un obrer qualificat. Amb aquesta mesura, en paraules de Marx, la Comuna va realitzar l'ideal burgès de "govern barat". Lenin, que va comprendre perfectament el perill de la degeneració burocràtica, va establir quatre condicions per a l'Estat obrer rus després de la Revolució d'octubre:

- 1) Eleccions lliures amb revocabilitat de tots els funcionaris.
- 2) Cap funcionari pot rebre un salari més alt que un obrer qualificat.
- 3) Cap exèrcit permanent, sinó el poble armat.
- 4) Gradualment, totes les feines d'administració de l'Estat es faran per tothom de forma rotativa.

"Quan tothom és un buròcrata per tons, ningú és buròcrata".

Heus aquí l'autèntic programa leninista per a l'Estat. Que quedi ben clar que Lenin estava parlant, no del socialisme, ni del comunisme, sinó de les condicions bàsiques per al poder obrer —la situació que ha d'existir el dia després de la presa del poder—. Una cosa més allunyada d'un règim totalitari és difícil d'imaginar. Els enemics del socialisme intenten calumniar Lenin i la Revolució d'Octubre, identificant el leninisme amb l'estalinisme. És cert que l'aïllament bolxevic en condicions d'endarreriment econòmic espantós va impedir que la classe obrera es mantingués en el poder, i que el règim de democràcia obrera establert per Octubre va ser desplaçat pel règim burocràtic, totalitari i monstruós de Stalin. Però les raons d'aquesta degeneració rauen, no en el programa i els mètodes del bolxevisme, sinó en les condicions objectives d'un país afamat i analfabet amb una classe obrera esgotada per anys de guerra i revolució, i desanimada per la derrota de la revolució internacional.

A diferència dels anarquistes, el marxisme no proposa l'abolició de l'Estat com una idea abstracta, sinó que

desenvolupa una estratègia per lluitar concretament per la seva desaparició, començant amb l'enderrocament de l'Estat burgès. La transformació socialista de la societat seria impossible sense això. Però, què és l'Estat? Lenin explica que, en última instància, l'Estat es compon de grups d'homes armats en defensa de la propietat. Per tant, per enderrocar el vell Estat i superar la resistència dels opressors, la classe obrera necessita el seu propi 'Estat', és a dir, necessita organitzar-se com un poder alternatiu, capaç i disposat a fer front a la resistència de la reacció. Però aquest Estat dels treballadors, que és l'organització de la majoria aclaparadora de la societat, no té res a veure amb el vell i monstruós aparell burocràtic amb el seu exèrcit de funcionaris. Una organització com aquesta, com explica Engels, 'ja no és un Estat, pròpiament dit', sinó un 'semi-Estat', una organització molt simplificada, basada en l'administració democràtica directa del poble, un Estat objectiu únic del qual és arribar quan abans sigui possible a la seva pròpia desaparició.

L'Estat acabarà dissolvent en la societat, que serà substituït per una associació lliure de productors. Però aquest procés no és una cosa arbitrària que es pot dur a terme per decret. El marxisme, la doctrina del socialisme científic, explica que la força motriu del progrés social és el desenvolupament de les forces productives. La possibilitat real de substituir els vells mecanismes de coacció per una societat autènticament lliure depèn del grau de desenvolupament de la indústria, la ciència, la tecnologia i la cultura. Sense anar més lluny, la possibilitat física de les masses per participar en la gestió democràtica de la societat depèn d'una reducció dràstica de la jornada laboral. Mentre la majoria aclaparadora d'homes i dones es vegin obligats a treballar vuit, deu o dotze hores al dia, treballant hores extres, caps de setmana, etc., per poder viure, la democràcia serà sempre una il·lusió, una formalitat buida. En aquestes condicions, com explica Engels, una minoria sempre gaudirà del monopoli de l'art, la ciència i el govern, i sempre abusarà d'aquest monopoli en el seu propi benefici. Només quan els homes i dones estiguin lliures de les preocupacions humiliants identificades amb la lluita quotidiana per a la supervivència, només quan les hores de treball es redueixin a una mínima expressió, només aleshores les masses disposaran de les condicions necessàries per a desenvolupar-se com a éssers humans lliures. Només aleshores serà possible la participació de tots en les feines d'administració i gestió de la societat, l'única manera en que es pot assolir la desaparició de l'Estat. Per aquesta raó, contràriament als prejudicis anarquistes, l'Estat no es pot abolir per decret, sinó que es dissol en la societat en la mesura que la transformació de les condicions de vida de les masses ho permeti.

La revolució espanyola de 1931-37 és el cas més gràfic del caràcter desastrós de la teoria i la pràctica de l'anarquisme. El juliol del 1936, la classe obrera de Barcelona es va aixecar contra els feixistes. Armats només amb pals, ganivets i algun fusell vell, van assaltar les casernes i van aixafar la reacció. Els obrers anarquistes de la CNT van jugar un paper decisiu en aquesta acció heroica, que sens dubte va evitar el triomf del feixisme. Després de la seva victòria, seguint un instint revolucionari encertat, es van organitzar comitès, imposant el control obrer a les fàbriques abandonades pels capitalistes catalans. El poder estava a les mans dels comitès i les milícies obreres. El cèlebre dirigent anarquista Buenaventura Durruti va organitzar un exèrcit que va dur a terme una guerra revolucionària a Aragó. Però les conquestes dels obrers cenetistes van ser avortades pels seus dirigents. En aquesta situació hagués estat molt fàcil dissoldre el govern burgès de la Generalitat i proclamar el poder obrer a Catalunya, com va reconèixer el mateix President Lluís Companys. Aquest burgès astut va convocar els dirigents de la CNT a una entrevista i els va convidar a prendre el poder —un incident amb pocs antecedents a la història de les revolucions!—. Però els dirigents anarquistes s'hi van negar. Com podien formar un govern obrer, si estaven en contra de tot govern en general? De manera conseqüent, van permetre que l'Estat burgès es reconstituís a Catalunya i que, d'aquesta forma, reunís prou forces per aixafar les forces revolucionàries el maig del 1937.

Els dirigents cenetistes, si haguessin estat revolucionaris conseqüents, haurien d'haver fet una crida a tots els comitès, tant els de fàbrica com els de les milícies, perquè escollissin delegats a un comitè central per a tot Catalunya. Aquest hagués estat ni més ni menys que un govern revolucionari, o el que Marx anomenava la 'dictadura del proletariat': una cosa que no té res a veure amb l'Estat burgès, sinó que expressaria el poder revolucionari de la classe treballadora. La negativa de la CNT a fer aquest pas decisiu va ser la causa de la derrota de la revolució, malgrat l'heroisme extraordinari dels obrers cenetistes. Encara més. Els mateixos dirigents anarquistes que es van negar a formar un govern obrer, al·legant que la mateixa idea de participar en un govern violava els seus principis, acte seguit van entrar en el govern del Front Popular, on van servir com a ministres al costat dels ministres burgesos republicans. Aquest fet no ha d'estranyar ningú que conegui la història de l'anarquisme. A França, abans de la primera guerra mundial, els dirigents anarcosindicalistes, corrent majoritari en el moviment sindical francès en aquell moment, van jurar i perjurar que, en cas de guerra, ells no col·laborarien sota cap concepte amb aquesta, sinó que farien una crida a una vaga general revolucionària (una postura clarament falsa i demagògica, perquè en una situació de mobilització general i en l'ambient de xovinisme que inevitablement acompanya la declaració d'una guerra, no hi hauria condicions objectives per una vaga general amb èxit). Per contra, els dirigents anarcosindicalistes no van convocar res, sinó que immediatament van entrar en el nomenat govern de la 'Unitat Nacional' (L'Unions Sacrée), on van jugar el paper de trenca—vagues des de l'inici de la guerra fins al final. Aquí és on acaba una falsa teoria de l'Estat: un paraigües ple de forats. Ara per ara, la nova generació hauria de reflexionar sobre la història —el millor antídoto contra la influència perniciosa de l'anarquisme—.

La qüestió de la violència

Un dels arguments que sempre se sol emprar com a arma contra els marxistes és l'acusació que advoquem per la

violència. Un argument com aquest està mancat de qualsevol base. Els marxistes desitgem una transformació pacífica de la societat, però també som realistes, i sabem que cap classe dominant al llarg de la història ha abandonat mai el seu poder i els seus privilegis sense una lluita i, normalment, un lluita sense descans. Aquest fet ha estat demostrat tants cops que seria superflu argumentar-ho. No hem d'anar més enllà dels esdeveniments a Espanya entre el 1931 i el 1939, quan la classe dominant no va vacil·lar a lliurar una sagnant guerra civil contra la classe treballadora. De res va servir el fet que el govern del Front Popular havia estat escollit democràticament. De res van servir les crides a la legalitat o la constitució. L'únic que importava als capitalistes i terratinents era que els seus interessos de classe estaven amenaçats. L'única manera de derrotar-los era aixafant-los i expropiant-los. Tota la resta era un somni i un engany. I la història demostra que els somnis reformistes es paguen cars.

Més tard vam tenir el cas del govern de la Unitat Popular a Xile. Altre cop més, vam veure la crua realitat de la suposada «independència i imparcialitat» de l'Estat. Seguint les passes sagnants de Franco, Pinochet (convé recordar que aquest era considerat com un general « democràtic » nomenat pel president socialista Salvador Allende) va dur a terme un cop d'Estat contra el govern « constitucional ». La classe obrera i el poble xilè van pagar un preu terrible per les il·lusions constitucionals dels seus dirigents. Aquest no és el lloc per analitzar la catàstrofe de Xile en detall. Ho hem fet en d'altres documents*. N'hi ha prou amb dir que el triomf de Pinochet no va ser inevitable. La classe obrera xilena disposava de prou força com per aixafar els militars reaccionaris mesos abans del cop d'Estat, però en el moment de la veritat estava paralizada per una falsa política que imaginava que tot es podia arreglar dintre del marc de la Constitució, les lleis existents i les regles del joc; o com si es tractés d'un joc d'escacs, i no d'una lluita sense descans d'interessos de classe oposats i incompatibles. Il·lusions com aquestes han conduït sempre al desastre.

Soló el Gran, autor de la Constitució d'Atenes, era un gran expert en tot el relacionat amb lleis i constitucions i va dir el següent: «La llei és com una teranyina: els petits hi queden atrapats i els grans la trenquen a trossos». Aquest fet és fàcilment demostrable amb l'experiència de governs socialdemòcrates durant dècades a la Gran Bretanya, França, etc. Estant elegits pels vots de milions d'obers exigint un canvi en la societat, es veuen frustrats per la resistència ferotge d'un grapat de banquers i capitalistes que se senten amenaçats inclús per les reformes més tímides i inofensives. Seria ingenu imaginar que la classe dominant d'aquest país actuaria d'altra forma en el cas de l'elecció d'un autèntic govern d'esquerres en el futur. No cal dir que la classe obrera ha de lluitar pels drets democràtics. No cal dir tampoc que hem d'utilitzar totes les conquestes democràtiques disponibles per defensar els nostres drets i preparar el camí per a la transformació socialista de la societat, incloent-hi la participació en eleccions a nivell local, regional i estatal. No som anarquistes. Comprenem que, sense la lluita quotidiana per aconseguir avenços parcials sota el capitalisme, la revolució socialista seria impensable. Tan sols d'aquesta forma serà possible organitzar les masses, educar-les en la lluita i forjar els instruments necessaris per dur a terme la transformació de la societat.

Tot això és veritat, però insuficient. Sobretot en el moment actual, quan la burgesia a nivell mundial està llençant un atac salvatge contra el nivell de vida, els salaris, les pensions, les condicions laborals i l'ocupació, és necessari comprendre que, inclús quan la classe obrera arrenca concessions, aquests èxits seran només momentanis. El que avui ens donen amb la mà esquerra ens ho prendran demà amb la mà dreta. Els augments salarials són liquidats per l'augment dels preus i els impostos. L'atur i la precarietat augmenten d'una manera sense precedents, malgrat la manipulació de les xifres i la propaganda mentidera de la premsa venuda. Si tot això està tenint lloc en un període que anomenen de boom econòmic, com seran les coses quan arribi la propera recessió, la qual no trigarà molt a aparèixer?

Abans que res cal dir la veritat a la classe treballadora, la qual ja està farta de mentides i enganys. I la veritat és que l'única manera de solucionar la crisi actual és mitjançant una transformació radical de la societat que posi fi a la dominació de la gran Banca i els monopolis. Qualsevol altre intent de solució serà un desastre. Si els dirigents del moviment obrer gastessin una dècima part del temps i les energies que dediquen a la recerca dels mal anomenats pactes i consensos amb la burgesia i el seu govern (el que equival a un intent de quadrar el cercle), a explicar la situació autèntica i a mobilitzar la classe obrera i la joventut per canviar la societat, el problema seria resolt ràpidament. Alhora que lluitem contra tots els intents de la burgesia de carregar tot el pes de la crisi sobre les espatlles dels treballadors i les seves famílies, hem de lluitar per un autèntic govern d'esquerres que porti a terme la nacionalització de la banca, la terra i els grans monopolis sota el control democràtic de la classe treballadora com l'única forma de sortir de l'actual crisi que afecta milions de treballadors, joves, mestresses de casa i pensionistes.

En una societat moderna, la classe treballadora representa la majoria aclaparadora de la societat. A les seves mans es troben les palanques més importants de l'economia. No hi ha cap poder al món capaç de resistir la classe obrera, un cop que aquesta es mobilitzi per transformar la societat. L'exemple d'Albània demostra com un Estat aparentment poderós pot quedar reduït a cendres en el moment de la veritat, un cop que els soldats s'adonin que el poder que tenen davant és cent cops superior al que tenen darrere. Al cap i a la fi, Albània és un país petit i endarrerit en comparació a l'Estat espanyol amb una classe obrera poderosa amb grans tradicions revolucionàries.

Els propers anys no seran anys de tranquil·litat i pau social, sinó tot el contrari. El sistema capitalista està trontollant d'una crisi a una altra. A través de les seves experiències, la classe obrera i la joventut aprendrà de nou les lliçons del passat. Nos lluitadors entraran a les files per substituir als que s'han cansat de la lluita. Les organitzacions de la classe obrera es transformaran de dalt a baix. I les noves capes comprendran la necessitat d'un programa revolucionari. Idees que avui són escoltades per grups reduïts, demà seran la propietat de milions. El capitalisme no ofereix cap futur a la classe obrera i la joventut. La seva abolició radical és l'única solució. Però la condició prèvia per a l'èxit és la preparació suficient de quadres marxistes a cada fàbrica, escola, oficina, mina, agrupació sindical... La formació d'aquests quadres és la feina més urgent en el moment actual. I no hi pot haver text més important en

la seva preparació que L’Estat i la Revolució.
Ted Grant
Londres, 4 de setembre de 1997

* (vegeu el document Lecciones de Chile, escrit per Alan Woods i disponible sol·licitant-lo a la Fundació Friedrich Engels)